

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის
მინისტრის

KA060182645034014

ბრძანება №0228

ქ. თბილისი

23 / აპრილი / 2014 წ.

შპს „აჭარ ენერჯი-2007“-ის მდ. ჭოროხზე ჰესების კასკადის 110 და 35 კვ ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის დამტკიცების შესახებ

„გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „ლ“ ქვეპუნქტისა და ამავე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა:

1. დამტკიცდეს ხელგარეშის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს მიერ წარმოდგენილ, შპს „აჭარ ენერჯი-2007“-ის მდ. ჭოროხზე ჰესების კასკადის 110 და 35 კვ ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №19; 22.04.2014 წ;
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. შპს „აჭარ ენერჯი-2007“-მ უზრუნველყოს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით (№19; 22.04.2014 წ) გათვალისწინებული პირობების შესრულება;
4. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „აჭარ ენერჯი-2007“-ის;
5. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „აჭარ ენერჯი-2007“-ის მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
6. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს ზემდგომ ორგანოში, საქართველოს მთავრობაში (თბილისი, ინგოროყვას ქ. №7) მისი ძალაში შესვლიდან ერთი თვის ვადაში.

საფუძველი: გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების დეპარტამენტის უფროსის თამარ შარაშიძის მოხსენებითი ბარათი; ხელგარეშის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წერილი (№ 01-24/54; 07.04.2014 წ.).

მინისტრი

ნათუნა გოგალაძე

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტრო
MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND NATURAL RESOURCES OF GEORGIA

საქართველო, 0114, თბილისი, გულუას ქ. 6, ტელ: 272-72-00, 272-72-20 ფაქსი: 272-72-37

ეკოლოგიური ექსპერტიზის

დასკვნა პროექტზე

№ 19

22 აპრილი 2014 წ

I. საერთო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება - მდ. ჭოროხზე ჰესების კასკადის 110 და 35 კვ ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობა და ექსპლუატაცია
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი - შპს „აჭარ ენერჯი 2007“. საქართველო, ქ. ბათუმი, ს. ხიმშიაშვილის ქ., №20, ბინა №34
3. საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობა - ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის ტერიტორია, მდ. ჭოროხის ხეობა
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი - 08.04.2014 წ.
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ - შპს „გამა კონსალტინგი“

II. ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით, ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს მიერ წარმოდგენილია, შპს „აჭარ ენერჯი 2007“-ს მდ. ჭოროხზე ჰესების კასკადის 110 და 35 კვ ელექტროგადამცემი ხაზების (ეგხ) მშენებლობის და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების (გზშ) ანგარიში. ეგხ-ების მოწყობა იგეგმება ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, მდ. ჭოროხის ხეობაში.

გზშ-ს ანგარიშის თანახმად:

დაგეგმილი ეგხ-ების მიზანია, მდ. ჭოროხზე მშენებარე ჰესების კასკადის (კირნათი, ხელვაჩაური 1 და ხელვაჩაური 2) ექსპლუატაციაში შესვლის შემდეგ, მათ მიერ გამოქმუშავებული ელექტროენერჯის სახელმწიფო ენერგოსისტემაში ჩართვის მიზნით შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობა.

სამივე ჰესთან დაგეგმილია შესაბამისი პარამეტრების ელექტროქვესადგურების მოწყობა (კირნათი და ხელვაჩაური 1 ჰესებთან მოწყობა 110 კვ სიმძლავრის ქვესადგური, ხოლო ხელვაჩაური 2-თან 35 კვ სიმძლავრის ქვესადგური).

განხილულია ეგხ-ების არაქმედების (პროექტის განუხორციელებლობის), ტექნოლოგიური და მარშრუტების ალტერნატიული ვარიანტები.

ვინაიდან, მშენებარე ჰესების მიერ გამოქმუშავებული ელექტროენერჯის სახელმწიფო ენერგოსისტემაში ჩართვა მოითხოვს შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობას, შესაბამისად, პროექტის განხორციელებას ამ შემთხვევაში ალტერნატივა არ გააჩნია. აქედან გამომდინარე, არაქმედების ალტერნატივა კომპანიის მიერ უგულვებელყოფილი იქნა.

ტექნოლოგიური ალტერნატივებიდან განხილულია ორი, საკაბელო და საჰაერო ვარიანტები. მიუხედავად საკაბელო ეგხ-ების უპირატესობებისა, საპროექტო დერეფნის რთული რელიეფური პირობების და ეგხ-ს სიგრძის გათვალისწინებით უპირატესობა მიენიჭა საჰაერო ეგხ-ებს.

ეგხ-ების მარშრუტის ალტერნატივების განხილვისას შერჩეული ალტერნატიული ვარიანტის უპირატესობა დასაბუთებულია შემდეგნაირად - ვინაიდან, ეგხ-ების ძირითადი მიმართულება არ იცვლება (მშენებარე კირნათი, ხელვაჩაური 1 და 2 ჰესებთან დაგეგმილი ქვესადგურების განლაგების გამო), შესაბამისად, ალტერნატიული ვარიანტი წარმოდგენილია, წინასაპროექტო პერიოდში შემუშავებული ტრასის, მხოლოდ ორი მონაკვეთზე:

- ხელვაჩაური 1-ის ქვესადგური - ქვესადგური „დიდი ბათუმი 220“ 110 კვ ეგხ-ს ალტერნატიული ვარიანტი ითვალისწინებდა №№ 19-22 ანძებს შორის სადენის გაჭიმვას დამატებითი ანძების მოწყობის გარეშე. შესაბამისად, აღარ იქნებოდა საჭირო შერჩეული ვარიანტით გათვალისწინებული №№ 20 და 21 ანძების განთავსება;
- კირნათის ქვესადგური - ხელვაჩაური 1-ის ქვესადგური 110 კვ ეგხ-ს ალტერნატიული ვარიანტი ითვალისწინებდა №№ 4-9 ანძებს შორის მხოლოდ ერთი საყრდენი ანძის მოწყობას, მდ. ჭოროხის მარჯვენა ნაპირზე. ამ სექციის განხორციელების შემთხვევაში აღარ იქნებოდა საჭირო, შერჩეული ვარიანტით გათვალისწინებული №№ 5,6,8 ანძების მოწყობა.

მიუხედავად განხილული ალტერნატიული ვარიანტების რიგი დადებითი მხარეებისა (მათ შორის აღსანიშნავია, რომ 5 ანძით ნაკლები მოეწყობა), ძირითადი მიზეზი, რის გამოც აღნიშნულ ალტერნატიულ ვარიანტებზე უარი ითქვა, ეს არის

საპროექტო ეგზ-ების და ხელვაჩაური 1 და ხელვაჩაური 2 ჰესების ურთიერთგანლაგების სპეციფიკა. თავდაპირველი ვარიანტების მიხედვით ანძებს შორის დაშორების მანძილი საკმაოდ დიდია, ვიდრე შერჩეული ალტერნატივის შემთხვევაში. შესაბამისად მნიშვნელოვან მონაკვეთზე სადენებს საყრდენები არ ექნებათ, რაც უსაფრთხო ექსპლუატაციის გარანტი არ არის. აღსანიშნავია ასევე, სადენების დაჭიმვასთან დაკავშირებული პრობლემებიც.

აღნიშნულის გათვალისწინებით, მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება, მშენებარე ჰესებთან მოეწყოს:

- 110 კვ ეგზ - ხელვაჩაური 1 ჰესის ქვესადგურიდან „დიდი ბათუმი 220“ ქვესადგურამდე, სიგრძით 6,6 კმ;
- 35 კვ ეგზ - ხელვაჩაური 2 ჰესის ქვესადგურიდან ხელვაჩაური 1 ჰესის ქვესადგურამდე, სიგრძით 0,37 კმ;
- 110 კვ ეგზ, კირნათი ჰესის ქვესადგურიდან ხელვაჩაური 1 ჰესის ქვესადგურამდე, სიგრძით 4,8 კმ.

ეგზ-ების საერთო სიგრძე იქნება დაახლოებით 12 კმ. სადაც გაივლის შემდეგი სიმძლავრეები: ხელვაჩაური 1 ჰესის ქვესადგური - ქვესადგურ „დიდი ბათუმი 220“ ეგზ-ში - 127 მგ; ხელვაჩაური 2 ჰესის ქვესადგური - ქვესადგურ ხელვაჩაური 1 ჰესის ეგზ-ში - 29 მგ; კირნათი ჰესის ქვესადგური - ქვესადგურ ხელვაჩაური 1 ჰესის ეგზ-ში - 51 მგ.

არსებული ქვესადგური „დიდი ბათუმი 220“ განლაგებულია დაბა ხელვაჩაურში, მდ. ჭოროხის მარჯვენა სანაპიროზე დაახლოებით 6 ჰა ფართობის მიწის ნაკვეთზე.

ქვესადგურ „დიდი ბათუმი 220“-დან ხელვაჩაური 1-ის ქვესადგურამდე მოეწყობა 23 საყრდენი ანძა. აქედან 16 იქნება ე.წ. კუთხური, ხოლო 7 - შუალედური საყრდენი. ანძა №1-დან ანძა №13-ის ჩათვლით გათვალისწინებულია ერთჯაჭვიანი საყრდენების მოწყობა, საიდან დაიკიდება 110 კვ სადენი. ანძა №14-დან ანძა №23-მდე კი მოეწყობა ერთჯაჭვიანი საყრდენები, რომლის მარჯვენა მხარეს დაიკიდება 110 კვ სადენი, ხოლო მარცხენა მხარეს - ხელვაჩაური 1-ის ქვესადგური ხელვაჩაური 2-ის ქვესადგური 35 კვ სადენი. ეგზ-ზე გათვალისწინებულია ST, ST/DT, DT/DT, DS და SS ტიპის დამჭიმი ე.წ. გირლიანდების გამოყენება. აღნიშნულ მონაკვეთზე ეგზ კვეთს საკარმიდამო და სასოფლო-სამეურნეო ნაკვეთებს (აღნიშნულია, რომ გატარდება შესაბამისი საკომპენსაციო ღონისძიებები); გრუნტის ადგილობრივი მნიშვნელობის გზებს; მდ. ჭოროხის 2 შენაკადს; ასევე, ხელვაჩაური 2-ის კაშხალს. ამ მონაკვეთზე, საყრდენი ანძა ყველაზე ახლოს განთავსდება მოსახლეობასთან 50-60 მ-ში.

ხელვაჩაური 2 ჰესის ქვესადგურიდან ხელვაჩაური 1 ჰესის ქვესადგურამდე ეგზ-ს საერთო სიგრძე შეადგენს - 3,2 კმ-ს, საიდანაც 0,37 კმ მოეწყობა დამოუკიდებელ ანძებზე (№№ 1 და 2), ხოლო დანარჩენი ხელვაჩაური 1 - „დიდი ბათუმი 220“-ის ეგზ-ს ანძებზე (გადასვლა მოხდება № 14 ანძიდან). დაგეგმილია 2 ერთჯაჭვიანი კუთხური საყრდენის მოწყობა. გათვალისწინებულია ST, ST/DT, DS და DT/ST ტიპის დამჭიმი ე.წ. გირლიანდების გამოყენება.

ხელვაჩაური 1 ჰესის ქვესადგურიდან კირნათი ჰესის ქვესადგურამდე მოეწყობა 24 საყრდენი ანძა. აქედან 21 იქნება კუთხური, ხოლო 3 შუალედური საყრდენი. ეგზ-ზე გათვალისწინებულია ST, ST/DT, DT/DT, DS და SS ტიპის დამჭიმი ე.წ. გირლიანდების გამოყენება. აღნიშნული ტრასა კვეთს ტყით დაფარულ მონაკვეთებს; ადგილობრივი მნიშვნელობის გრუნტის გზებს; მდ. ჭოროხს და №№ 18-19 ანძებთან სასოფლო-სამეურნეო ნაკვეთებს.

სამშენებლო სამუშაოები განხორციელდება ორ ეტაპად: მოსამზადებელი სამუშაოები (სამშენებლო მოედნებამდე მისასვლელი გზების მოწყობა, მოწესრიგება,

სატრანსპორტო ოპერაციები) და ძირითადი სამუშაოები (ანძის ქვაბულების მომზადება, ფუნდამენტის მოწყობა, საყრდენების აწყობა და ადგილზე მათი მონტაჟი. ასევე, სადენების, საყრდენების დამიწებისა და მეხდამცავი გვარლის მონტაჟი).

სამუშაოები იწარმოებს ვახტური მეთოდით. სამშენებლო სამუშაოების დროს დასაქმებული იქნება 30-35 ადამიანი, საიდანაც ერთდროულად იმუშავენ 20 ადამიანი. სამშენებლო სამუშაოების ვადათ განსაზღვრულია დაახლოებით ერთი წელი (=250 დღე).

კომპანიის მიერ მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება, რომ სამშენებლო ბანაკად გამოყენებულ იქნეს ხელვაჩაური I ჰესის არსებული სამშენებლო ბანაკი, რომელიც დაახლოებით თანაბარი მანძილითაა დაშორებული ეგბ-ების საწყის და საბოლოო წერტილებთან. საჭიროების შემთხვევაში გამოყენებული იქნება კირნათი და ხელვაჩაური II ჰესების სამშენებლო ბანაკებიც.

შენებარე ჰესების გათვალისწინებით, ეგბ-ებისთვის მისასვლელი გზების მოწყობისათვის მცირე სამუშაოები იქნება ჩასატარებელი. ასევე აღსანიშნავია, რომ საგზაო ინფრასტრუქტურა აღნიშნულ რაიონში საკმაოდ განვითარებულია. სულ დაგეგმილია დაახლოებით 1 კმ საერთო სიგრძის გზის მოწყობა, სიგანით 4-6 მეტრამდე. აღნიშნული გზები ძირითადად მოეწყობა №№ 4-14 და №№ 21-22 ანძებთან.

ეგბ-ების კონსტრუქციების (საყრდენები, სადენები, და სხვა ლითონის კონსტრუქციები) დასაწყობება მოხდება სამშენებლო ბანაკში და შემდგომ, საჭიროებისამებრ გადანაწილდება ანძების განთავსების ადგილებში.

სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე, საყრდენების განთავსების ტერიტორიებზე გათვალისწინებულია ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა და დროებით დასაწყობება, რომელიც შემდგომ გამოყენებული იქნება რეკულტივაციისთვის (აღნიშნული ქმედებები განხორციელებული იქნება იმ ადგილებში სადაც ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა იქნება)

საყრდენების მოწყობა გრუნტში გათვალისწინებულია 3.0 - 3.5 მ სიღრმემდე ქვაბულებში. საძირკვლის ბლოკების ქვეშ გათვალისწინებულია ხრემის ან ღორღის ფენის მოწყობა. ქვაბულების უკუყრილით შეესება განხორციელება გრუნტის ფენების საფუძლიანი ჩატკეპნით.

წარმოდგენილია დაგეგმილი ჰესის ადგილის გარემოს ფონური მდგომარეობის შესახებ ინფორმაცია, რომელიც მოიცავს: დაგეგმილი ეგბ-ების განთავსების რაიონის გეომორფოლოგიური, გეოლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური დახასიათებას; სესმური საშიშროებისა და გეოტექნიკური პირობების შესახებ ინფორმაციას; კლიმატური პირობების შესახებ ინფორმაციას; ჰიდროლოგიას; ატმოსფერული ჰაერის და ხმაურის შესახებ ფონურ მაჩვენებლებს; ნიადაგების და ძირითადი ლანდშაფტების შესახებ ინფორმაციას; ბიომრავალფეროვნების საკითხებს; მაჭახელას ეროვნულ პარკზე ინფორმაციას და სოციალურ-ეკონომიკური გარემოს აღწერას.

წარმოდგენილია საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები საყრდენი ანძების განთავსების ადგილებისთვის.

საქართველოს სეისმური საშიშროების რუკის თანახმად, საკვლევი ტერიტორია მიეკუთვნება 7 ბალიან სეისმურ ზონას.

წარმოდგენილია ინფორმაცია საკვლევი ტერიტორიის მცენარეულობისა და ცხოველთა სამყაროს დახასიათების შესახებ.

სამუშაო ჯგუფის მიერ ჩატარდა ეგბ-ების დერეფნის აღწერა. შესწავლილი იქნა საპროექტო დერეფანში არსებული მცენარეული საფარი. სახეობების მიხედვით მოხდა აღრიცხვა იმ მცენარეებისა, რომლებზეც მოსალოდნელია უმუალო ზემოქმედება.

საპროექტო დერეფანი (ყველაზე ახლოს მდებარე საყრდენი ანძა) დაშორებულია მაჭახელას ეროვნული პარკის საზღვრიდან 280 მ-ით. ამდენად, რაიმე სახის ზემოქმედებას ადგილი არ ექნება.

ზემოქმედება მოსალოდნელია ლანდშაფტურ გარემოზე, როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპებზე. მშენებლობის პერიოდში ზემოქმედების მასშტაბები მცირეა და სამშენებლო სამუშაოების დამთავრების შემდგომ შესაბამისი სამუშაოების ჩატარებით (სამშენებლო მოედნიდან ტექნიკის გაყვანა, ნარჩენების მართვა და სარეკულტივაციო სამუშაოები), ადგილი არ ექნება ზემოქმედებას. ლანდშაფტზე ზემოქმედების მასშტაბები გაცილებით მაღალია ეგზ-ების ექსპლუატაციის პერიოდში, რაც გამოიხატება ანძების და სადენების ვიზუალური ეფექტით. თუმცა, ზემოქმედების გარკვეულწილად შემცირებას ხელს შეუწყობს ადგილობრივი რელიეფური პირობები და ხშირი მცენარეული საფარის არსებობა. ასევე დაგეგმილია ეგზ-ების კონსტრუქციების ფერისა და დიზაინის იმგვარად შერჩევა, რომ მაქსიმალურად მიახლოვებულ იქნეს გარემო-პირობებთან.

ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედებას ადგილი ექნება მხოლოდ მშენებლობის პერიოდში. ვინაიდან სამშენებლო ბანაკები უკვე არსებულია და შესწავლილია ამ ბანაკების მიერ ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედება, ამდენად ყურადღება გამახვილებულია მხოლოდ ანძების განთავსების ადგილზე ჩასატარებელი სამუშაოების დროს ჰაერის დაბინძურებაზე. თუმცა სამშენებლო სამუშაოების მცირე მასშტაბების და სამუშაოების მცირე დროში განხორციელების გათვალისწინებით ზემოქმედება იქნება დაბალი.

ხმაურით გამოწვეული ზემოქმედება არ გადააჭარბებს ზღვრულად დასაშვებს, ვინაიდან საპროექტო ტერიტორიის ძირითადი ნაწილი დასახლებულ პუნქტებთან დაშორებულია. ხოლო იმ უბნებთან, რომლებიც უახლოვდება დასახლებულ პუნქტებს, სამუშაოთა მოცულობებიდან და მათი ჩატარების მცირე დროის გათვალისწინებით, ზემოქმედება არ იქნება მნიშვნელოვანი.

დაგეგმილი ეგზ-ების კლასის და სიმძლავრეების, ასევე მოსახლეობასთან დაშორების გათვალისწინებით ელექტრო-მაგნიტური ველების ზემოქმედება მოსახლეობასა და ბიოლოგიურ გარემოზე იქნება დაბალი. შესაბამისად ამ კუთხით მნიშვნელოვანი შემარბილებელი ღონისძიებები არ იგეგმება.

მნიშვნელოვანი ზემოქმედებაა მოსალოდნელი ნიადაგოვან საფარზე მშენებლობის ეტაპზე ანძებისა და მისასვლელი გზების მოწყობის გამო. ხოლო დანარჩენ შემთხვევაში ზემოქმედება იქნება დროებითი და სამშენებლო სამუშაოების დასრულებისთანავე მოხდება მათი რეკულტივაცია/აღდგენა. მოხსნილი ჰუმუსოვანი ფენის მოცულობამ შესაძლებელია შეადგინოს 500 მ³, აღნიშნულთან დაკავშირებით აღწერილია ის ქმედებები, რომლის მიხედვითაც საქმიანობის განმახორციელებელი უზრუნველყოფს შესაბამისი სამუშაოების ჩატარებას. ექსპლუატაციის ეტაპზე ნიადაგსაფარზე ზემოქმედებას ადგილი არ ექნება.

სამუშაოების მასშტაბების, უბნების ერთმანეთთან დაშორების და ზედაპირულ წყლის ობიექტთან დაშორების გათვალისწინებით, ზედაპირულ და მიწისქვეშა წყლებზე ზემოქმედებას ადგილი არ ექნება. თუმცა გათვალისწინებულია ის სიტუაცია, რომლის მიხედვით შესაძლებელია სამშენებლო/სარემონტო სამუშაოების დროს მოხდეს ნავთობპროდუქტებით მათი დაბინძურება. აღნიშნულის გათვალისწინებით დაგეგმილია შესაბამისი ქმედებების განხორციელება, რომლის შემდგომ ზემოქმედება მინიმუმამდე იქნება დაყვანილი.

ეგზ-ების მშენებლობის პერიოდში მოსალოდნელია მცენარეულ საფარზე და ადგილობრივ ჰაბიტატზე მაღალი ზემოქმედება. აღსანიშნავია, რომ ზემოქმედების

ქვეშ ექვევა დაცული სახეობებიდან ერთეული წარმომადგენლები. აღნიშნული საკითხი დეტალურადაა აღწერილი და შემუშავებულია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. ასევე, აღწერილია ექსპლუატაციის ეტაპზე სარემონტო სამუშაოების პერიოდში მცენარეულ საფარზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები.

ცხოველთა სამყაროზე ზემოქმედება შედარებით მნიშვნელოვანი იქნება მშენებლობის პერიოდში, თუმცა დაგეგმილია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების გატარება, რაც მინიმუმამდე დაიყვანს ზემოქმედებას. ექსპლუატაციის პერიოდში ცხოველებზე ზემოქმედებას ფაქტიურად არ ექნება ადგილი.

განსაკუთრებული ყურადღებაა გამახვილებული დაგეგმილი ეგზ-ების ზემოქმედებას ფრიველთა სამყაროზე. ზემოქმედება შესაძლებელია გამოწვეულ იქნეს სადენებზე მათი დაჯდომით, ელექტროშოკით ან სადენტან/ანძებთან შეჯახებით. აღნიშნული ზემოქმედება მაღალია ეგზ-ების მდ. ჭოროხზე და მის შენაკადებზე კადაკვეთებში (ძირითადად მიგრირებადი სახეობებისთვის). დანარჩენი მონაკვეთები ძირითადად გადის მაღალ ხე-მცენარეულ უბნებზე და შესაბამისად ზემოქმედების მასშტაბები გაცილებით მცირეა. ზემოქმედება მოსალოდნელია ძირითადად წითელ იხვსა და თოლიას სახეობებზე. აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით, აღწერილია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები, რომელთა შორის აღსანიშნავია, რომ სადენებს შორის მანძილი იქნება არანაკლებ ფრინველთა ფრთათა შლილისა და მთლიან სიგრძეზე ნაკლები; მოხდება სადენების საიზოლაციო მასალით დაფარვა; დაკიდული ვერტიკალური იზოლატორების ჯაჭვის სიგრძე იქნება არანაკლებ 0,7 მ; სადენების განლაგება იქნება ქანდარისებული (ვეროპული მაგალითის გათვალისწინებით) და სადენების გაწყობა მოხდება შესაბამისი მარკირების გამოყენებით. ასევე, შემარბილებელი ღონისძიებების ერთ-ერთი სახეა - საყრდენი ანძების დიზაინის შერჩევა.

აღწერილია ნარჩენების მართვის საკითხები, რომელიც დეტალურადაა მოცემული დანართის სახით წარმოდგენილ ნარჩენების მართვის გეგმაში.

წარმოდგენილია ავარიულ სიტუაციებში მართვის გეგმა, სადაც აღწერილია შესაძლო ავარიული სიტუაციები, შესაბამისი სამოქმედო გეგმებით.

ეგზ-ების საპროექტო დერეფანში არ არის დაფიქსირებული ისტორიულ-კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები, თუმცა, აღნიშნულია, რომ მშენებლობის ეტაპზე რაიმე არტეფაქტის აღმოჩენის შემთხვევაში მშენებლობის პროცესი შეჩერდება და შესწავლა მოხდება შესაბამისი დარგის სპეციალისტის მიერ. მშენებლობა გაგრძელდება შესაბამისი ნებართვის გაცემის შემდგომ.

შემოაღნიშნული ზემოქმედებების შემარბილებელი ღონისძიებები წარმოდგენილია შესაბამისი ცხრილის სახით, როგორც მშენებლობის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის.

წარმოდგენილია საპროექტო ეგზ-ების გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის. აღსანიშნავია, რომ აღნიშნული გეგმა ამ ეტაპზე ზოგადი ხასიათისაა და საქმიანობის განხორციელების პერიოდში მოხდება მისი დეტალიზაცია/კორექტირება.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარების შედეგად ექსპერტების მიერ გამოთქმული შენიშვნები საფუძვლად უდევს წინამდებარე დასკვნის III თავს.

III. პირობები

1. საქმიანობა განახორციელოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშით წარმოდგენილი სქემის შესაბამისად;
2. იმ შემთხვევაში, თუ დაიგეგმება მშენებლობის ეტაპზე ბეტონის საწარმოს მოწყობა, სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე უზრუნველყოს „ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების წყაროების და მათ მიერ გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ინვენტარიზაციის ტექნიკური ანგარიში“-ს აჭარის ა/რ გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების სამმართველოსთან შეთანხმება;
3. სამშენებლო სამუშაოები აწარმოოს იმგვარად, რომ მაქსიმალურად თავიდან იქნეს აცილებული წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობების ინდივიდების განადგურება (გზმ-ს ანგარიშის მიხედვით, პროექტის განხორციელების შემთხვევაში აუცილებელი გახდება საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი ხე-მცენარეების მოჭრა (მაგ: კაკალი - *Juglans regia*, წაბლი - *Castanea sativa*, კოლხური ბუჩხა - *Buxus colchica*)). ხოლო ჭრის აუცილებლობის შემთხვევაში უპირატესობა უნდა მიენიჭოს გზმ-ს ანგარიშის თანახმად ერთ-ერთ საკომპენსაციო ღონისძიებად განსაზღვრულ ქმედებას: საპროექტო ტერიტორიაზე დაცულ მცენარეთა გადატანა ჰესების კასკადის მშენებლობის პროცესში დაზიანებული მცენარეული საფარის საკონსერვაციო ნაკვეთებზე. აღნიშნული ქმედების განხორციელების შემდეგ, დეტალური ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იქნეს სამინისტროში;
4. იმის გათვალისწინებით, რომ საპროექტო ტერიტორია წარმოადგენს საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობების გავრცელების არეს, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის განხორციელებისას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობების საპროექტო ტერიტორიაზე არსებობაზე და ამ სახეობებზე საქმიანობის განხორციელების შედეგად ზეგავლენაზე დაკვირვებას. მონიტორინგის შედეგების მიხედვით, საჭიროების შემთხვევაში შემუშავებული უნდა იქნას დამატებითი შემარბილებელი/საკომპენსაციო ღონისძიებები. ასევე, მონიტორინგის ანგარიში მშენებლობის პერიოდში წარმოდგენილი უნდა იქნას სამინისტროში ყოველკვარტალურად;
5. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა და რეკულტივაცია განხორციელდეს „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ საქართველოს კანონისა და “ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის 2005 წლის 27 მაისის №113 ბრძანებით დამტკიცებული დებულების შესაბამისად;
6. იმ შემთხვევაში თუ საპროექტო ეგზ-ების განთავსების ტერიტორია მოხვდება სატყეო ფონდის საზღვრებში, აღნიშნული საკითხი მშენებლობის დაწყებამდე უნდა შეთანხმდეს შესაბამის უწყებასთან;
7. იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნული საქმიანობის განხორციელება გამოიწვევს ქვესადგურის (110 კვტ-ისა და მეტი ძაბვის) მშენებლობას, „გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „ღ“ ქვეპუნქტის შესაბამისად, უზრუნველყოს, ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით კანონმდებლობით დადგენილი პროცედურების გავლა.

IV. დასკვნა

ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით, ხელვაჩაურის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს მიერ წარმოდგენილი, შპს „აჭარ ენერჯი-2007“-ის მდ. ჭოროხზე ჰესების კასკადის 110 და 35 კვ ელექტროგადამცემი ხაზების მშენებლობის და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მიხედვით, საქმიანობის განხორციელება შესაძლებელია წინამდებარე დასკვნის III თავში მოყვანილი პირობებით.

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების
დეპარტამენტის უფროსი

თამარ შარაშიძე
(სახელი, გვარი)

ბ. ა.

(ხელმოწერა)

